

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **A. P.**, zastúpenej JUDr. T. P., proti odporcovi **H. M.**, o **určenie vlastníckeho práva vydržaním**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 10C 291/2008, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2010, sp.zn. 4Co 318/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie navrhovateľky **o d m i e t a .**

Odporcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 16. júna 2009, č.k. 10C 291/2008-69, zamietol návrh na určenie vlastníctva navrhovateľky k pozemku parcelné číslo X., zastavané plochy a nádvoria o výmere 266 m² a stavbe súpisné číslo X., postavenej na ňom, evidovaným Správou katastra pre H. na liste vlastníctva č. X., katastrálneho územia T.. V odôvodnení svojho rozhodnutia vychádzal z toho, že súd je viazaný petitom návrhu, ktorý nemôže dopĺňať ani ho meniť, ako aj tým, že nemôže vyhlásiť výrok, ktorý je zmätočný, nevykonateľný a bez opory v hmotnoprávnom predpise, a že v danej veci navrhnutý výrok rozsudku tieto predpoklady nespĺňal. Dospel k záveru, že nehnuteľnosť, ktorá je predmetom sporu, nebola definovaná podľa aktuálneho stavu vedeného v katastri nehnuteľností, ktorá je na LV č. X. pre kat.úz. T. vedená ako parc.č. X. o výmere 266 m² - zastavané plochy a nádvoria, pričom navrhovateľka žiadala určiť vlastníctvo aj k stavbe postavenej na nej so súpisným číslom X., ktorá nie je na liste vlastníctva katastra nehnuteľností zaevidovaná (je evidovaná len v pozemnoknižnej vložke) a navyše jej navrhovateľka pridělila súpisné číslo X., ktoré bolo pridelené stavbe na parcele č. X., teda rodinného domu, ktorý kúpila s manželom

v roku 1965. Porovnaním návrhu s hmotným právom dospel k tomu, že navrhovateľka nemôže nadobudnúť do svojho výlučného vlastníctva nehnuteľnosť, ktorú mala nadobudnúť za trvania manželstva do bezpodielového spoluvlastníctva so svojim manželom, keďže od smrti manžela neuplynula 10-ročná lehota stanovená pre vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a podľa výpovede svedka už pred 2-3 rokmi pred touto udalosťou mala vedomosť o tom, že bývajú v inom dome, než ktorý kúpili, a teda nemohla byť dobromyseľná v tom, že jej sporná nehnuteľnosť patrí. Mal za to, že petit návrhu mal byť formulovaný s prihliadnutím k okolnostiam prípadu tak, aby naplnil ním sledovaný účel a zámer a aby zákonní dedičia poručiteľa (deti), vrátane navrhovateľky, mali právo v prípade úspechu v spore, aby táto nehnuteľnosť mohla byť predmetom dedenia po smrti ich otca. Vyslovil názor, že petit návrhu mal znieť tak, aby sporná nehnuteľnosť mohla byť predmetom určenia vlastníckeho práva bývalých manželov, a aby mohla byť v prípade úspechu zároveň aj predmetom dedenia ako novoobjavené dedičstvo. Z toho dôvodu rozhodol vo veci bez vykonania ďalšieho dokazovania, keďže petit návrhu je nezmyselný a zmätočný, a to aj v prípade, ak by navrhovateľka dobromyseľnú držbu týmto dokazovaním preukázala. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľky, rozsudkom z 28. apríla 2010, sp.zn. 4Co 318/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu, aj s jeho odôvodnením, že v danom prípade neboli naplnené hmotnoprávne predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Aj podľa jeho názoru v danom prípade určovací návrh navrhovateľky okrem toho, že mal formálne nedostatky, nezodpovedal opodstatnenosti nároku navrhovateľky. Navrhovateľka a jej bývalý manžel však od kúpy nehnuteľnosti (kúpna zmluva z 8.4.1965) parc. č. X. m2 - dom a dvor č.p. X. o výmere 100 m2 a parc. č. X. - záhrada o výmere 167 m2, ktoré nehnuteľnosti sú vedené v katastri nehnuteľností na LV č. X. pre kat.úz. T., okres B. mestská časť R. a na ktorom sú ako navrhovateľka a jej nebohý manžel vedení ako vlastníci týchto nehnuteľností, užívajú susednú nehnuteľnosť (parc. X. o výmere 266 m2 - zastavané plochy a nádvoria, vedenú na LV č. X. pre kat.územie T., okres B., obec B. - mestská časť R.), pričom ako jej vlastníkom je na LV č. X. vedený H.. Sama navrhovateľka uviedla, že užívajú tieto nehnuteľnosti namiesto kúpených nehnuteľností, keďže sa do nich nasťahovali omylom po tom, ako ju im predávajúci označil

za predmet kúpy. Na základe uvedeného konštatoval, že nejde o odstránenie vady nadobúdacieho titulu, ani o neexistujúci titul, naopak navrhovateľka a jej bývalý manžel boli zapísaní ako vlastníci nehnuteľností, ktoré nadobudli na základe kúpno predajnej zmluvy z 8. apríla 1965 a tieto na základe osvedčenia o dedičstve po poručiteľovi P.P. navrhovateľka aj nadobudla. Odvolací súd dodal, že vyhovením návrhu navrhovateľky na určenie vlastníctva k parc.č. X. - zastavané plochy a nádvoría o výmere 266 m² a stavbe na ňom postavenej súp.č. X. by vznikol stav, že by jej prináležalo vlastnícke právo nielen k parc.č. X. a k parc.č. X., ale aj k parc.č. X. a k domu na ňom postavenému. Vzhľadom na danú situáciu mal za to, že tento návrh navrhovateľky je neopodstatnený aj z dôvodu, že k odpovedajúcej náprave vzniknutého stavu možno dospieť aj iným spôsobom napr. zámennou zmluvou (§ 611 a nasl. Občianskeho zákonníka), na základe ktorej by si účastníci vzájomne zamenili nehnuteľnosti. Keďže neboli splnené predpoklady pre konanie o navrhovateľkou formulovanom návrhu, tento bolo možné bez ďalšieho zamietnuť a nebolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie vo veci.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala navrhovateľka dovolanie. Žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Navrhovateľka v dovolaní označila rozsudky oboch súdov za nezákonné z dôvodu, že jej nebolo umožnené konať pred súdom, došlo k nedostatočnému vykonaniu dôkazov zo strany prvostupňového súdu a k nesprávnemu posúdeniu veci. Uvedeným postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Poukázala na to, že vzhľadom na jej vysoký vek a zdravotný stav, ktorý jej nedovolil zúčastniť sa na pojednávaní, súd za účelom jej výsluchu a zároveň aj ohliadky miesta, odročil pojednávanie konané 12. mája 2009 na deň 16. júna 2009 a to ale značne mäťúcim spôsobom. Podľa zápisnice z pojednávania konaného 12. mája 2009 mal byť vykonaný pokus o výsluch navrhovateľky v mieste jej bydliska a vykonaná obhliadka predmetu sporu. Za týmto účelom sa 16. júna 2009 dostavil právny zástupca navrhovateľky, ako aj syn navrhovateľky do predmetného domu, ktorý obýva navrhovateľka s očakávaním sudkyne, zapisovateľky a odporcu. K ich príchodu však nedošlo. Z procesného hľadiska tak nebol vykonaný procesný úkon dokazovania, ktorý mal súd vykonať 16. júna 2009 a na úkor toho v tento deň v pojednávacej miestnosti vyhlásil dokazovanie za ukončené a zároveň vyniesol v neprítomnosti navrhovateľky a jej právneho zástupcu rozsudok. Podľa navrhovateľky, súd nevykonaním nariadeného dokazovania hrubo porušil procesný postup, ako aj jej procesné práva ako účastníka konania.

Odporca sa k dovolaniu navrhovateľky nevyjadril, hoci mu súd predĺžil lehotu na podanie vyjadrenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, to či dovolanie navrhovateľky smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu) , ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z uvedených väd, možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. vylúčené.

Dovolateľka existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na dovolateľkou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednáwanej veci jej súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odňatie možnosti konať pred súdom navrhovateľka vyvodzuje zo skutočnosti, že súd prvého stupňa vec prejednal a rozhodol na pojednávaní 16. júna 2009 napriek tomu, že prechádzajúce pojednávanie dňa 12. mája 2009 odročil s tým, že bude vykonaný pokus o výsluch navrhovateľky v mieste jej bydliska, pričom zároveň bude vykonaná ohliadka predmetu sporu. Prvostupňový súd teda nevykonal dôkazy, ktorých vykonanie nariadil a namiesto toho vec rozhodol v neprítomnosti navrhovateľky a jej právneho zástupcu.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Občiansky súdny poriadok bližšie nešpecifikuje, aká možnosť konať pred súdom sa musela účastníkovi odňať, akým spôsobom ani v akom rozsahu. Pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožnila alebo odňala realizácia konkrétnych procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok, prípadne ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy priznávajú a z ktorých bol v dôsledku postupu súdu

vylúčený. Pritom nie je rozhodujúce, či bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom v odvolacom konaní alebo v konaní pred súdom prvého stupňa. Táto vada konania je súdnou praxou vymedzovaná vždy iba veľmi konkrétne a konkrétne tiež určuje, ktorý postup súdu, naopak, nie je odňatím možnosti konať pred súdom.

Vo vzťahu k námietke navrhovateľky, že prvostupňový súd nedostatočne vykonal dôkazy (resp. nevykonali dôkazy, ktorých vykonanie predtým nariadil) dovolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, avšak neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom a za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré účastníci mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (R 125/1999, R 6/2000). Táto námietka navrhovateľky teda vzhľadom na uvedené nie je dôvodná. Okrem toho, z obsahu zápisnice z pojednávania z 12. mája 2009 vyplýva, že súd pojednávanie odročil na 16. júna 2009 o 10.00 hod, v budove súdu v pojednávacej miestnosti č. dverí 104/1 posch. s tým, že prítomní právni zástupcovia účastníkov, teda aj právny zástupca navrhovateľky, vzali tento termín pojednávania na vedomie. Pokiaľ sa teda navrhovateľka a jej právny zástupca na pojednávanie nedostavili, pričom súd prvého stupňa pojednával v ich neprítomnosti, neporušil tým procesné práva navrhovateľky. Z rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že tento upustil od vykonania ďalšieho navrhnutého dokazovania, čo aj odôvodnil vo svojom rozhodnutí.

Odňatie možnosti pred súdom konať nemožno vidieť ani v právnych záveroch, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s právnym hodnotením veci, zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné právo účastníka.

Z podaného dovolania ďalej vyplýva, že navrhovateľka v dovolaní namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom posúdení veci (zrejme nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávnym právnym posúdením veci ale súd neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkou vytykaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd použil alebo nepoužil správny právny predpis, či ho správne alebo nesprávne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil správne alebo nesprávne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad však v tejto veci nejde.

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľky

v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. januára 2011

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová